

ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทย Social Movements of Pride Parade in Thailand

นิพนธ์ คุ้มสนุก
พลอยพัชรา ไควสุวรรณกิจ
จักรพันธ์ ลิ้มมังกูร
ณัฐพร อินทะกันท์
มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่
Nippeach Krueangsasuk
Ploypatcha Kowsuwankit
Jakkraparn Limungkur
Nattaporn Intagun
North- Chiang Mai University
Email: nippeach@northcm.ac.th

วันที่รับบทความ: 24 กันยายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 2 ตุลาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 4 ตุลาคม 2567

Received: September 24, 2024; Revised: October 2, 2024; Accepted: October 4, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทยได้เสนอข้อเรียกร้องของกลุ่ม LGBTQ+ โดยเฉพาะการเปิดเผยตัวตน ทศนคติของการมองเพศที่หลากหลายของสังคมไทย สิ่งเหล่านี้ตามมาพร้อมกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลทั้งในเรื่องการใช้ชีวิตในสังคม ด้านการทำงาน ด้านชีวิตส่วนตัว คู่ชีวิต และกฎหมายส่งผลให้ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดจึงมีรูปแบบการเคลื่อนไหวที่สร้างความตื่นตัวให้แก่สายตาประชาชนและแฝงนัยยะสำคัญทางการเมืองอย่างยิ่งยวด คณะผู้เขียนจึงเริ่มศึกษาประวัติศาสตร์ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดประเทศตะวันตกมีความเป็นมาและรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวเป็นอย่างไร เมื่อขบวนการเรียกร้องสิทธิของ LGBTQ+ ตะวันตกเริ่มประสบผลสำเร็จแบบประชาธิปไตยอันแบ่งบานอย่างแท้จริงอย่างไรก็ดี ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทย คือ ขบวนการเคลื่อนไหวแนวใหม่รูปแบบหนึ่งโดยมีเป้าหมายชัดเจนเรื่องอุดมการณ์เพื่อขับเคลื่อนสิทธิของเพศหลากหลายในสังคมไทย เช่น ขบวนการไพรด์พาเหรดกรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ขอนแก่น เชียงใหม่ เป็นต้น ภายในขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดมีทั้งรูปแบบการเดินขบวน การแต่งกายชุดแฟนตาซี การเปิดเวทีเสวนาวิชาการ เรียกร้องสิทธิกฎหมายความเท่าเทียม แสดงนิทรรศการ แสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือให้สังคมยอมรับพื้นที่ความเท่าเทียมทางเพศ ด้วยผู้นำขบวนการเหล่านี้ส่วนใหญ่มักมาจากภาคประชาสังคมและภาคส่วนอื่น ๆ มีความพยายามเปลี่ยนแปลงสังคมและต่อรองอำนาจรัฐกับสิทธิอื่นที่มีในฐานะปัจเจกชนผู้ถูกปกครองระบอบประชาธิปไตยคล้ายขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดตะวันตก

สรุปผลการศึกษาตามข้างต้น พบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทย มีรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวแบบสันติวิธีจึงต้องใช้ความรุนแรงประนีประนอมซึ่งกันและกันเพื่อตอบโต้รัฐมักใช้วิธีการต่อสู้

เชิงสัญลักษณ์ บางครั้งขบวนการเคลื่อนไหวมีท่าทีในการต่อรองอำนาจรัฐ โดยใช้การกดดันผ่านข้อเรียกร้องทางกฎหมาย หรือสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิทางเพศให้คนในสังคมไทยได้รับรู้ถึงตัวตนในฐานะมนุษย์คนหนึ่งเพื่อปลูกเร้าประชาชนให้ยอมรับเพศที่แตกต่าง

คำสำคัญ: ขบวนการเคลื่อนไหว;ไพรด์พาเหรด; ประเทศไทย

Abstract

The academic article on the Pride parade movement in Thailand presents the demands of the LGBTQ+ community, particularly regarding self-disclosure and societal attitudes toward diverse sexualities in Thai society. These demands are accompanied by personal freedoms concerning social life, work, personal relationships, and legal rights. Consequently, the Pride parade movement has developed into a form of activism that raises public awareness and carries significant political implications. The authors thus begin by studying the history of the Pride movement in Western countries, exploring its origins and the evolution of its activism, especially as the demands for LGBTQ+ rights in the west began to achieve success in a truly flourishing democracy. However showed that Pride parades in Thailand are a new type of movement with a clear goal of ideology to drive the rights of diverse genders in Thai society, such as the Pride Parades in Bangkok, Phuket, Khon Kaen, Chiang Mai, etc. Within the Pride Parade movement, there are both marching styles. Fantasy costume Opening the academic forum Demanding rights and equality laws show exhibition Show local culture or for society to accept gender equality spaces. The leaders of these movements mostly coming from civil society and other sectors, they are trying to change society and negotiate state power and rights that they should have as citizens of a democratic government, similar to the Pride movement. western parade.

The study results that the Pride parade movement in Thailand employs a non-violent and conciliatory approach in its activism. The movement often utilizes symbolic forms of protest and, at times, adopts a negotiating stance towards state power by exerting pressure through legal demands. Additionally, it aims to raise awareness about sexual rights, encouraging Thai society to recognize and accept diverse identities as part of humanity, thereby fostering public acceptance of different sexual orientations.

Keyword: Social Movements; Parade Parade; Thailand

บทนำ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New social movement) ในทศวรรษ 1970 ถูกตีความว่าเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องทางการเมืองและสังคมโดยเป้าหมายการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้มุ่งเป้าหมายไปที่การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ (The rights movements) กลุ่มผู้เคลื่อนไหวมักมีอุดมการณ์เดียวกันและต้องการต่อสู้ เพื่อลบล้างชุดความคิดแบบเก่าโดยสร้างสังคมวัฒนธรรมใหม่ หรือ ขบวนการรูปแบบใหม่ขึ้นมาแทนที่ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2540) ยกตัวอย่างเช่น ประวัติศาสตร์เมื่อปี ค.ศ.1969 สถานการณ์สโตนวอลล์อินน์ ณ กรุงนิวยอร์ก เกิดขบวนการเคลื่อนไหวที่เรียกตนเองว่า “เกย์ไพรด์” ภายในเหตุการณ์มีความโกลาหลจลาจล และมีการประท้วงของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างรุนแรงในประเด็นการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมและไม่เคารพสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจนิวยอร์กพยายามใช้กำลังเข้าจับกุมผู้ที่แต่งตัวไม่ตรงกับเพศกำเนิดของตัวเองและทวีความรุนแรงในการต่อสู้มากขึ้น จากนั้นการเดินขบวนเรียกร้องสิทธิของ LGBT Pride ทุก ๆ ปีของเดือนมิถุนายน จึงเป็นเชื้อเพลิงสำคัญของขบวนการเคลื่อนไหวในการปลุกระดมขบวนการไพรด์พาเหรดของกลุ่มหลากหลายทางเพศเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์สโตนวอลล์อินน์และสร้างเกียรติภูมิ ความภูมิใจในตัวตนของตัวเองอีกด้วย (David Carter, 2004)

ในปัจจุบันขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดนับว่าเป็นขบวนการเคลื่อนไหวใหม่โดยมีเป้าหมายเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพทางเพศผ่านทางสัญลักษณ์ คือ ธงสีรุ้ง เป็นตัวแทนของความหลากหลายทางเพศและให้ความหมายในความภูมิใจต่ออัตลักษณ์และศักดิ์ศรีที่พยายามต่อสู้ในความยุติธรรม ไม่เพียงแต่ประเทศตะวันตกเท่านั้นที่ได้รับอิทธิพลการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรด สำหรับประเทศไทยเองก็ได้รับกระแสนิยมทางวัฒนธรรมจึงมีการเดินขบวนไพรด์ครั้งแรกในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 ตามมาด้วยเมืองพัทยาและจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจังหวัดที่มีเศรษฐกิจคึกคักและประชาชนให้ความสนใจกับปรากฏการณ์ค่อนข้างมาก กระทั่งขบวนการไพรด์พาเหรดถูกยอมรับเป็นขบวนการกระแสหลักในการปกครองรูปแบบเสรีนิยมเพื่อแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองที่มีความเสรีภาพทางเพศ แม้ว่าเกิดการยอมรับเพศหลากหลายสังคมไทยมากยิ่งขึ้น ทว่าประเด็นปัญหาอื่น ๆ ก็ยังคงเกิดขึ้นกับกลุ่ม LGBTQ+ ในสังคมไทย เช่น การถูกปลุกฝังเรื่องเพศในครอบครัว การถูกเลือกปฏิบัติในสังคมการทำงาน การแต่งกายในสถานศึกษา และสวัสดิการสังคมหรือกฎหมายที่ยังคงไม่ได้รับเท่าเทียมเพศชาย เพศหญิง ยังคงมีอีกหลายประเด็นปัญหาคอยตัดโอกาสให้กับกลุ่ม LGBTQ+ ไม่มีสิทธิ์อย่างทั่วถึง

ดังนั้น คณะผู้เขียนใคร่ศึกษาปรากฏการณ์ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทยในการก่อตั้งขบวนการมีลักษณะการเคลื่อนไหวจนประสบความสำเร็จท่ามกลางบริบททางสังคมที่แตกต่างจาก

ประเทศตะวันตก และการเปิดประตูยอมรับความหลากหลายทางเพศกับค่านิยมในประเทศไทยจนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมเป็นอย่างไรในประเทศไทย ณ ปัจจุบัน

ทบทวนยุทธวิธีการเคลื่อนไหวแบบสันติวิธีของกลุ่ม LGBTQ+

การนำเสนองานศึกษาในหัวข้อนี้ คือ ยุทธวิธีการต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหว (strategic framing) : ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวแบบสันติวิธี นักวิชาการตะวันตกได้กล่าวเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมเพื่ออธิบายชุดของความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และอัตลักษณ์ภายในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม แม้ว่าอุดมการณ์อาจมีความซับซ้อนหลากหลายกลุ่ม และมีเหตุผลแฝงอยู่ภายในการสร้างกรอบแต่การกำหนดกรอบยุทธวิธีระหว่างการเคลื่อนไหวเพื่อให้ผู้ร่วมขบวนการและสังคมได้รับรู้ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง ทั้งนี้ เรื่องของยุทธวิธีการต่อสู้เพื่อขยายแนวร่วมขบวนการเคลื่อนไหว ผ่านมิติวัฒนธรรม เช่น การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์เพื่อต่อรองอำนาจรัฐจึงมีผลต่อการระดมแนวร่วมการเคลื่อนไหว และสร้างความตื่นตัวให้มวลชนรับรู้ด้วยการให้ความหมายใหม่ทางสังคมได้เป็นอย่างดีแบบสันติวิธี (McAdam & McCarthy & Zald, 1996)

เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นยุทธวิธีขบวนการเคลื่อนไหวที่มีการรวมตัวอยู่หลายกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิความหลากหลายทางเพศแบบสันติวิธี ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ เพื่อต่อรองอำนาจรัฐ งานศึกษา เรื่องยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยปัจจุบัน พบว่า กลุ่มเคลื่อนไหวมีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นเสรีภาพส่วนบุคคล และต้องการเปลี่ยนอัตลักษณ์ดั้งเดิมภายในสังคม เช่น การใช้ยุทธวิธีการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ การตระหนักถึงสิทธิของกลุ่ม ยังไพรด์คลับ จังหวัดเชียงใหม่ หรือการชูสามนิ้ว เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งเสรีภาพ จากกลุ่มเยาวชนปลดแอก (นิพิฐพนธ์ เครือสนุก และคณะ, 2567) ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวแบบสันติวิธีต้องการผลักดันประเด็นของกลุ่มด้วยการต่อรองอำนาจรัฐอย่างประนีประนอม

อย่างไรก็ตาม การเดินขบวนไพรด์พาเหรดถือว่าเป็นอีกหนึ่งการเคลื่อนไหวที่มีความแปลกใหม่ไม่ตายตัวโดยการแสดงออกทางสัญลักษณ์ของเพศและผู้ชุมนุมในขบวนการเป็นตัวแทนของเพศวิถีต่าง ๆ หรือสร้างการรับรู้ทางเพศ คือ กลุ่ม LGBTQ+ โดยมีงานศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ได้แก่ Lesbian (เลสเบียน หญิงรักหญิง), Gay (เกย์ ชายรักชาย), Bisexual (ไบเซ็กชวล ชายหรือหญิงรักเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้าม), Transgender (ทรานส์เจนเดอร์ ชายหรือหญิงเปลี่ยนแปลงเพศตรงข้าม), Queer (คนที่ไม่จำกัดเพศของตนเอง) ส่วนเครื่องหมาย + รวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ (พิเชฐ อุดมรัตน์, 2565)

ในประเทศไทยก็ให้ความสำคัญกับกลุ่ม LGBTQ+ เป็นอย่างมากในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ หรือข้อเรียกร้องต่าง ๆ ทางกฎหมาย พบว่างานศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยของกลุ่มชายรักชายหรือกลุ่มหญิงรักหญิง และกลุ่มเครือข่ายหลากหลายทางเพศ มีข้อค้นพบรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศของทุกกลุ่ม และ ทุกกลุ่มมีลักษณะการเคลื่อนไหวอย่างเป็นระบบมีแบบแผนในการทำกิจกรรม พยายามสร้างบทบาทสำคัญในพื้นที่ทางสังคมมากขึ้น

โดยเฉพาะช่องทางในการต่อสู้กับรัฐเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมทางเพศ ช่องว่างต่าง ๆ ในสังคม ที่ไร้ซึ่งความเสมอภาค ดังนั้นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวจึงมีวิธีการแตกต่างไปตามการชูประเด็นอัตลักษณ์ทางเพศ (กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และ สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์, 2562)

งานศึกษาอีกหนึ่งชิ้นในปีถัดมา คือ การขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิความหลากหลายทางเพศผ่านเฟซบุ๊กเพจของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวกลุ่ม LGBTQ+ เริ่มเข้าสู่สังคมออนไลน์โดยการสร้าง FACEBOOK เพื่อผลักดันพื้นที่สาธารณะเฉพาะกลุ่มอัตลักษณ์ทางเพศ โดยมุ่งขับเคลื่อนประเด็นสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศและเป็นตัวแทนเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างรัฐ องค์กร LGBTQ+ หลายองค์กรจึงการระดมทรัพยากรผ่านยุทธวิธีการรับรู้ทางสาธารณะเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น (ชุณนิภา เปิดโลกนิมิต, 2562)

ทั้งนี้ ผลการวิจัยเชิงกฎหมายในประเทศไทยก็ถูกนำมาถ่ายทอดงานศึกษาเช่นเดียวกัน โดยศึกษาเรื่องความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร :โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย ซึ่งได้ค้นพบ ปัญหาด้านสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ในประเด็นการจดทะเบียนสมรสของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้นขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 และ 1458 ส่วนร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. 2561 ก็ยังไม่ให้สิทธิที่ครอบคลุมต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะสิทธิการรับรองบุตร ซึ่งในกฎหมายได้ระบุไว้เกี่ยวกับประเด็นของการรับบุตรบุญธรรมสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมร่วมกันระหว่างคู่สมรสเท่านั้น รวมถึงโอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ขบวนการเคลื่อนไหวกลุ่ม LGBTQ+ ได้กล่าวถึงเรื่องการยอมรับตัวตนที่หลากหลายของมนุษย์กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นพวกเขาควรมีสิทธิที่จะสร้างครอบครัว รัฐบาลเปิดใจยอมรับมากขึ้นแต่บุคคลเพศเดียวกันจะได้รับการส่งเสริมด้านสิทธิเสรีภาพทางกฎหมายค่อนข้างน้อยอาจไม่สอดคล้องตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกัน คงต้องรอการพิสูจน์ผ่านกฎหมายรองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อไป (เทิดเกียรติภรณ์ แสงมณีจิรนนเดชา และรัตพงษ์ สอนสุภาพ, 2563)

อีกหนึ่งผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่อกฎหมายการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน พบว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่อกฎหมายการสมรสระหว่างเพศเดียวกันเป็นการเคลื่อนไหวเชิงวัฒนธรรมด้วยสอดแทรกอุดมการณ์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบเฉพาะ โดยมียุทธวิธี ดังนี้ 1. ยุทธวิธีการใช้องค์กร และเครือข่าย มีการรวมกลุ่มที่มีการสื่อสารใหม่เข้ามาด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างการจัดกิจกรรม โดยใช้องค์กร หรือเครือข่ายทางสังคมทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ขยายไปสู่กว้าง การมีส่วนร่วมของผู้คนที่มาจากพื้นที่ให้เข้ามาทำกิจกรรมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ให้สังคมเข้าใจกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น 2. ยุทธวิธีการสร้างวาทกรรมผ่านความรู้งานเขียน และการเสวนาทางวิชาการ ในเวทีนอกและประชาสัมพันธ์ตามรวม

สื่อมวลชน เช่น การนำเสนอเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางเพศ หรือปัญหาของการสร้างครอบครัวระหว่างเพศเดียวกันที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม 3. ยุทธวิธีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ การแสดงออกแบบสัญลักษณ์ ด้วยการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ด้วยไม่ถูกตีกรอบจากสังคม เป็นต้น (พรพิรุณ ชลาชัย และ รักชนก ชำนาญมาก, 2566)

ขบวนการเรียกร้องสิทธิเพื่อความหลากหลายทางเพศตามกล่าวนำข้างต้นหลายขบวนการพบว่าการเรียกร้องสิทธิของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันมีสิ่งเดียวกันคือเป้าหมายอุดมการณ์ร่วมกันด้วยการรวมพลังผลักดัน “ความเท่าเทียมทางเพศ” แม้มีความหลากหลายแต่ไม่แปลกแยกทั้งทางสังคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องสิทธิประโยชน์ของขบวนการต่าง ๆ ฉะนั้นแล้วขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันข้อเรียกร้องแทรกซึมผ่านการเปิดเผยตัวตน การสร้างความรับรู้ ตระหนักรู้ในเรื่องความหลากหลายทางเพศ มีความประนีประนอมต่อกัน ลักษณะแบบสันติวิธีสร้างสรรค์ขบวนการมากกว่าการทำลายรัฐ บทต่อไปเป็นการนำเสนอฉากทัศน์แรกเพื่อทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ขบวนการเรียกร้องสิทธิทางเพศที่เรียกว่า “ไพรด์พาเหรด” (Pride Parade) โดยเริ่มต้นศึกษาประวัติศาสตร์ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดประเทศตะวันตกที่แผ่ไปด้วยนัยยะสำคัญทางการเมือง ดังต่อไปนี้

ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดของตะวันตก

การเดินขบวนเคลื่อนไหวเกย์ไพรด์ครั้งแรกของโลกในหลายเมืองทุก ๆ เดือนมิถุนายน เช่น ปารีส ลอนดอน ดัลลัส มิลวอกี เบอรลิน จะใช้สัญลักษณ์ในการเดินขบวนคือธงสีรุ้ง ซึ่งมีนักกิจกรรมชาวต่างประเทศชื่อว่า “Gilbert Baker” ผู้ออกแบบธงและให้ความหมายถึงสัญลักษณ์แทนอัตลักษณ์ทางเพศ จากนั้นมาช่วงปี ค.ศ.1972 ได้เกิดขบวนการไพรด์พาเหรดอีกหลายประเทศตามมา ได้แก่ “ลอนดอนไพรด์” จัดขึ้นครั้งแรกในสหราชอาณาจักรและเวลส์ ภายหลังมีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดทางเพศทำให้การมีเพศสัมพันธ์ในที่ลับของกลุ่มชายรักเพศเดียวกันอายุเกิน 21 ปี ไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมายโดยการแก้ไขกฎหมายเมื่อ ค.ศ. 2002 ให้กลุ่มชายรักเพศเดียวกันสามารถ มีเพศสัมพันธ์โดยสมยอมอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยเปลี่ยนเป็นอายุ 16 ปี เท่าเทียมกับคู่รักต่างเพศและในส่วนของกฎหมายจดทะเบียนคู่วิถีระหว่างคู่รักเพศเดียวกันอย่างเป็นทางการ ค.ศ.1999 ประธานาธิบดี บิล คลินตัน (Bill Clinton) ได้ออกประกาศให้เดือนมิถุนายนเป็นเดือนแห่ง “Gay & Lesbian Pride Month” และได้รับประกาศอย่างเป็นทางการจากประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama) ให้เดือนมิถุนายนเป็นเดือนแห่ง “LGBT Pride” ในช่วงปี 2011 จะได้แสดงออกถึงสิทธิความเท่าเทียมของคนรักเพศเดียวกันและเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพทางกฎหมายของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศตามมาด้วย (Lisa Duggan, 2002)

นอกจากนี้ขบวนการไพรด์พาเหรดแถบฝั่งอังกฤษเกิดขึ้นอยู่สองประเทศ เช่น ประเทศสวีเดนและประเทศเนเธอร์แลนด์ก็มีความสำคัญในการสนับสนุนองค์กรต่าง ๆ และภาคธุรกิจ ทั้งสองประเทศได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มความคิดเรื่องการจัดตั้งองค์กรเพื่อเฉลิมฉลองความภาคภูมิใจ คืองาน

Stockholm Pride และ Canal Pride ทั้งสองประเทศยังคงมีขบวนพาเหรดเพื่อระดมกลุ่ม LGBT ในวงกว้าง และมีผู้เข้าร่วมกว่าหลักแสนคน ภายในขบวนมีการจัดงานแสดงควมรื่นเริงแสดงถึงความสำเร็จด้วยการรวมตัวกันของกลุ่มหลากหลายทางเพศทั้งในทางกฎหมาย และส่งเสริมภาคธุรกิจในเมืองด้านเศรษฐกิจ คำขายอีกด้วย (Abby Peterson, Mattias Wahlstrom and Magnus Wennerhag, 2018) นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นสัญลักษณ์ของประเพณีแห่งความภาคภูมิใจและเป็นต้นแบบให้กับแถบยุโรปให้มารวมกันอย่างล้นหลาม

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 คนอเมริกาและประเทศตะวันตกอื่น ๆ อีก 27 ประเทศ ได้รับอิทธิพลอย่างชัดเจนจากวัฒนธรรมส่วนใหญ่ขบวนพาเหรดนอกจากข้อเรียกร้องกฎหมายยังคงมีองค์ประกอบที่แสดงออกของขบวนพาเหรด เช่น การเดินขบวน การแต่งตัวด้วยชุดเครื่องหนัง การใช้ส่ววนเพื่อแสดงถึงรูปแบบสัญลักษณ์และกลุ่มทางศาสนา ขบวนแห่เครื่องดนตรีมีเสียงเพลง ตัวแทนกลุ่มอาชีพหลากหลาย การแสดงละครล้อเลียนครอบครัวที่ไม่ยอมรับลูกเป็นเกย์ ผู้เข้าร่วมส่วนมากมักคนทุกวัยต่างแต่งตัวด้วยชุดแฟนซี ผู้แทนพรรคการเมือง กลุ่มเลสเบี้ยน กลุ่มรักร่วมเพศผู้เป็นชาติพันธุ์ กลุ่มเรียกร้องสิทธิเกย์ และกลุ่มผู้ติดเชื้อ HIV เป็นต้น ในกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมันขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวขบวนพาเหรดขนาดใหญ่ โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 500,000 คน ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.2000 ของเมืองซิดนีย์และกรุงโรมเกิดขบวนพาเหรดและผู้เข้าร่วมมากที่สุดของโลกอยู่เหมือนกัน ถึงแม้ขบวนพาเหรดจะเปิดกว้างในหลายประเทศฝั่งตะวันตก ตรงกันข้ามบางประเทศกลับปิดกั้นเสรีภาพอยู่เนื่อง ๆ กรณีศึกษา ค.ศ.2002 ขบวนพาเหรดเมืองซาเกร็บ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศโครเอเชีย มีผู้เดินขบวน 200 คน กลับถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม 33 คน พร้อมกับเยาะเย้ย ถากถางกิริยาไม่เหมาะสม ขบวนพาเหรดประเทศไอร์แลนด์และซิดนีย์ก็มีช่องว่างระหว่างผู้เดินขบวนกับประชาชนทั่วไปกลับแยกกลุ่มกันด้วยการใช้สิ่งกีดขวางบนถนน (Anna Lundberg, 2007) ฉากหลังของขบวนพาเหรดมักมีวาทกรรมเชิงวัฒนธรรมและการเรียกร้องสิทธิพลเมืองตามยุคสมัยเห็นอีกหนึ่งมุมมองว่าบางประเทศของตะวันตกมีเหตุการณ์ไม่สู้ดีนักขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหรือสถานการณ์รอบข้างโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ปัจจุบันงานไพรด์พาเหรดในประเทศลอนดอนมีผู้คนล้นหลามมากขึ้นกว่าเดิมล่าสุดนั้นในปี ค.ศ.2019 มีผู้เข้าร่วมถึง 1.5 ล้านคน จัดขึ้นในปีเดียวกับที่ครบรอบ 50 ปี เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ประท้วงสโตนวอลล์ในนครนิวยอร์ก ของสหรัฐฯ เป็นงานไพรด์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยจัดมาในกรุงลอนดอน โดยมีองค์กรและห้างร้านให้การสนับสนุนกว่า 600 แห่ง ภายใต้ธีมงานชื่อว่า “ไพรด์ จูปีลี” (BBC News Online, 2019)

แผนภาพที่ 1 ขบวนการไพรด์พาเหรดลอนดอนครบรอบ 50 ปี

ที่มา: BBC News

คณะผู้เขียนขอสรุปภาพรวมของขบวนการเคลื่อนไหวแบบไพรด์พาเหรดนั้นมีการเดินขบวนเพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อแสดงออกทางการเมือง เปลี่ยนค่านิยมทางสังคมและการเดินขบวนไพรด์พาเหรดแสดงออกถึงกลุ่มผู้มีอุดมการณ์เดียวกัน มีความภูมิใจในตัวตนที่หลากหลาย ทั้งนี้การเดินขบวนไพรด์มีความแตกต่างกันภายในพื้นที่ขึ้นอยู่กับยุทธวิธีการของขบวนการไพรด์ ยกตัวอย่างเช่น การประท้วงรัฐบาล/ การเรียกร้องกฎหมาย เดินขบวนเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ/ การเปิดเผยตัวตน อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางเพศ/ เดินขบวนเพื่อแสดงวัฒนธรรม ประเพณี/ การพบปะผู้ร่วมอุดมการณ์ /ฉลองความสำเร็จกับการต่อสู้ทางการเมือง/ รำลึกเหตุการณ์สำคัญไพรด์พาเหรด เป็นต้น

ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทย

ผู้เขียนนำเสนอกรณีศึกษามรดกตกทอดจากสื่อกระแสหลักขบวนการไพรด์พาเหรดทางตะวันตกซึ่งเป็นกระแสธารความคิดสำคัญให้แก่สังคมไทยในกลุ่ม LGBTQ+ เนื่องจากขบวนการไพรด์พาเหรดบางกรณีศึกษาประเทศไทยเพิ่งเริ่มจัดตั้งจึงมีข้อจำกัดของชุดข้อมูลใหม่ บทความชิ้นนี้จึงเลือกศึกษาขบวนการไพรด์พาเหรดในบางจังหวัดเท่านั้นเพื่อให้ผู้อ่านเห็นรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดอย่างแตกต่างกัน

จุดเริ่มต้น จากขบวนการไพรด์พาเหรด “Bangkok Gay Pride 1999” ซึ่งเป็นปีเดียวกับประธานาธิบดีอเมริกาประกาศให้เป็นเดือนแห่ง Gay & Lesbian Pride Month ดังนั้นการเดินขบวนในจังหวัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงพื้นที่ของเกย์โดยทุกการเดินขบวนนั้นจัดสถานที่พัฒนาซึ่งพัฒนาย่านธุรกิจบาร์เกย์สำคัญในขณะนั้นส่วนมากผู้เข้าร่วมจึงเป็นนักกิจกรรม กลุ่มเกย์ และ กลุ่มสาวประเภทสองให้การสนับสนุนภาคธุรกิจเกี่ยวกับเกย์ค่อนข้างมากแต่ยังไม่ได้รับการตอบสนองข้อเรียกร้องใด ๆ จากภาครัฐรวมทั้งขาดเครือข่ายทางสังคมเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ (The Standard, 2019) จากนั้นจังหวัดกรุงเทพมหานครจึงได้มีการจัดงานไพรด์พาเหรดอยู่เรื่อยมา เช่น Bangkok gay festival 2017, Bangkok Pride 2019 และ Bangkok Pride Festival 2024 ในงานจัดขบวนไพรด์พาเหรดยาวถึง 2.5 กิโลเมตร และมีการรวมตัวของชุมชน LGBTQIAN+ ขยายกลุ่มขบวนการตามจังหวัดหัวเมืองใหญ่ทั่วประเทศไทยได้จัดงาน

ไพรด์พาเหรดภายใต้แนวคิด “Celebration Of Love เฉลิมฉลองสมรสเท่าเทียม” ประกอบไปด้วย 5 ขบวนหลัก 5 นิยามความรักที่เปิดกว้างให้ผู้เข้าร่วมตีความ แสดงออก และนำเสนอนิยามความรักในแบบของตัวเอง และมีกิจกรรมอื่นหลากหลายตั้งแต่ การสร้างความตระหนักรู้จนถึงการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานทางเพศ นิทรรศการ การเสวนา เทศกาลภาพยนตร์และดนตรี การแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลาดนัดสีเขียว และการหาหรือซื้อเรียกร้องทางกฎหมายให้แยกแยะกฎหมายสมรสเท่าเทียมให้รองรับสิทธิของบุพการีเพศหลากหลาย กฎหมายรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ กฎหมายเลิกเอาผิดการค้าประเวณี และการเลือกปฏิบัติทางเพศทุกรูปแบบ (Thairath Online, 2024) ถือว่าเป็นการขยายขบวนการไพรด์พาเหรดในวงกว้างสำหรับภาคประชาสังคม อีกทั้ง คุณเศรษฐา ทวีสิน (อดีตนายกรัฐมนตรี) มาร่วมงานเพื่อให้คำแนะนำต่อการขยายคอมมูนิตี้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งแสดงออกถึงท่าทีของรัฐที่ยอมรับถึงกลุ่มคนทั้งหลายมากขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 2 ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดกรุงเทพมหานคร 2024

ที่มา : <https://thestandard.co/bangkok-pride-festival-1-june-2024/>

อย่างไรก็ดี กระแสนิยมการสร้างขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดไม่ได้มีเพียงแค่จังหวัดกรุงเทพมหานครที่มีขบวนการไพรด์พาเหรด จังหวัดภูเก็ตเองยังเป็นเมืองเศรษฐกิจที่มีกลุ่ม LGBTQ+ ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก โดยเริ่มจัดงานตั้งแต่ ปี ค.ศ.2015-2017 โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติเชิงบวกต่อกลุ่ม LGBTQ+ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และระดมทุนภายในเครือข่ายกลุ่มหลากหลายทางเพศ (PHUKET PRIDE, 2014) จึงเป็นการเพิ่มข้อมูลประชาสัมพันธ์และได้รับความนิยมในภาคธุรกิจของกลุ่มเกย์ทำให้การเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมยังไม่คล่องตัว แต่ในแง่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้ภาพลักษณ์กลุ่มหลากหลายทางเพศเปิดกว้างในสายตาของกลุ่มชาวต่างชาติอย่างล้นหลาม หลังจากสถานการณ์โควิดระบอบเบาบางลง จังหวัดภูเก็ตเริ่มจัดงาน “Discover Phuket PRIDE 2024” จัดขบวนพาเหรดภาพธงสีรุ้งที่ยิ่งใหญ่ใจกลางเมืองเก่าภูเก็ต การแสดงคอนเสิร์ต และกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการป้องกันเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศ ฯลฯ โดยภาครัฐให้การสนับสนุนด้านประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่เมื่อเปรียบเทียบกับขบวนการไพรด์พาเหรดในอดีตที่มีเพียงภาคธุรกิจเท่านั้น (เว็บไซต์เทศบาลนครภูเก็ต, 2567)

แผนภาพที่ 3 ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดภูเก็ต 2024

ที่มา : https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_9304139

ในอีกทางหนึ่ง ขบวนการไพรด์พาเหรดทางภาคอีสานก็ดำเนินการผ่านมาสามปีแล้ว กระทั่งงานไพรด์ในปัจจุบัน “ISAAN PRIDE 2024” มีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนความหลากหลายร่วมสร้างสังคมแห่งความเท่าเทียมทางเพศร่วมกับภาคีเครือข่ายคณะทำงานจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะสมาคมภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายนักกิจกรรมเพื่อความหลากหลายทางเพศจัดขึ้นภายใต้แนวคิด “Proud to be Pride” มหาวิทยาลัยขอนแก่นต้องการสร้างพื้นที่แห่งความภาคภูมิใจให้กับทุกเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศ ช่างวัย วัฒนธรรม ประเพณีที่หลากหลายย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม ทั้งนี้ก็ได้มุ่งเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศด้วยให้ความรู้วิชาการเปิดเวทีเสวนา หัวข้อ “อนาคตนี้สู้รู้: ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายสมรสเท่าเทียม ในประเทศไทย” ถือเป็นประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งในฝั่งอีสานที่มีการรวมพลังของกลุ่มหลากหลายทางเพศและหลายภาคส่วนออกมาเคลื่อนไหวโบกธงสีรุ้งเพื่อสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ (เว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2567)

แผนภาพที่ 4 ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดขอนแก่น 2024

ที่มา : <https://khonkaenuniversity.in.th/188228/>

กรณีขบวนการไพรด์พาเหรดฝั่งภาคเหนือควรที่นำข้อมูลมาเสนอเช่นเดียวกันเพราะขบวนการไพรด์พาเหรด เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ก่อตัวขึ้นมานานกว่าสิบกว่าปีให้หลังและมีขบวนการเคลื่อนไหวกลุ่มคนรุ่นใหม่

เข้าร่วมปลุกระดมการรับรู้ของกลุ่ม LGBTQ+ จนกระทั่งจังหวัดเชียงใหม่ถูกสายเส้นแบ่งความอนุรักษนิยมกับการตีกรอบเรื่องเพศไปค่อนข้างมาก จุดเริ่มต้นขบวนการไพรด์พาเหรดปี พ.ศ.2552 มีชนวนสำคัญจากงาน นฤมิตรไพรด์ กรุงเทพมหานครหรือไพรด์พาเหรด อย่างที่ทราบกันเป็นอย่างดีจังหวัดเชียงใหม่คือเมือง วัฒนธรรมล้านนา ที่มีจารีตประเพณีเข้มข้นและการถูกมองว่าเป็นเพศหลากหลายเป็นเรื่องไม่เหมาะสมมากนัก ในสายตาคนท้องถิ่น วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2552 มีการตั้งขบวนไพรด์พาเหรด ในงานจัดเวทีการแสดงและบูธให้ความรู้เรื่องเพศ เพศวิถี และโรคเอดส์ ด้วยเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม เรื่องการแต่งกายโป้เปลือย จากกลุ่มผู้คัดค้านส่งผลให้ขบวนการเกย์ไพรด์ยุติลง (Lanner, 2024) จนกระทั่งขบวนการไพรด์พาเหรดคืนสู่กระบวนการเรียกร้องเสรีภาพจากกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้ริเริ่มร่วมกับเครือข่ายกลุ่ม เสาร์ชาวเอ็ด และกลุ่มองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศแต่กลับไม่ถูกขบวนการได้กลับ เช่นงานเกย์ไพรด์ปี 2552 เป็นขบวนการไพรด์พาเหรด “Chiang Mai Pride 2020 พื้นที่สีส้มแห่งความเท่าเทียม” เชิงสร้างการรับรู้และให้ความเห็นอกเห็นใจจากประชาชนด้วยการสร้างกระบวนการรับรู้ผ่านคุณค่าเชิงอัตลักษณ์และสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ทางความคิดในการตีกรอบเรื่องเพศที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ส่งผลให้ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดครั้งนี้แสดงออกในเรื่องของอัตลักษณ์ทางเพศเพื่อเป็นกระบอกเสียงให้แนวร่วมกลุ่มเคลื่อนไหวอื่น ๆ และแนวร่วมสาธารณชนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจได้เป็นอย่างดี (นิพิพพรรณ เครื่องสนุก, 2566)

แผนภาพที่ 5 ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดขอนแก่น

ที่มา : <https://www.sanook.com/news/8039470/>

ดังนั้น ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทยตามกรณีศึกษาไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ส่วนใดในประเทศไทยต่างก็ได้รับกระแสดารทางความคิดจากตะวันตกและท้องถิ่นนิยมด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงข้อเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานส่วนหนึ่งที่มนุษย์เท่ากันควรจะได้รับกลับโดนปฏิเสธจากสังคมไทยค่อนข้างมาก การเดินขบวนไพรด์พาเหรดจึงเป็นอีกหนึ่งเวทีทางการต่อสู้ของกลุ่ม LGBTQ+ สามารถสร้างตัวตนและเรียกร้องสิทธิอันพึงมีของกลุ่มพวกเขาได้ เห็นได้จากรูปแบบขบวนการ เช่น การเดินขบวนอย่างสร้างสรรค์ การจัดเวทีวิชาการ การแสดงความภูมิใจของกลุ่ม การให้ความรู้ด้านสิทธิกฎหมาย การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

บทสรุป

ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดมีจุดเริ่มต้นโดยกลุ่มเกย์ในประเทศตะวันตกจากเหตุการณ์สโตนส์วอลล์ซึ่งเกิดเหตุการณ์จลาจลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจนนำมาซึ่งความเสียหายชีวิตและทรัพย์สิน ต่อมาทุกเดือนมิถุนายนจึงเป็นการเฉลิมฉลองเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นพร้อมให้ทุกคนออกมาเปล่งเสียงว่าตนเองคือเพศไหนเพื่อแสดงความภูมิใจในตัวตนโดยมีสัญลักษณ์ในการเดินขบวนคือธงสีรุ้งกระทั่งประธานาธิบดีอเมริกันประกาศให้เป็นเดือนแห่งไพรด์ทั่วสากลโลก ตามมาด้วยอีกหลายประเทศแถบตะวันตกที่ให้ความสำคัญกับขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรด เช่น ปารีส ลอนดอน ดัลลาส มิลวอกี เบอร์ลิน เนเธอร์แลนด์ นอกจากการเดินขบวนชุดแฟนซีแล้วยังมีการแต่งตัวด้วยชุดเครื่องหนัง การใช้ส่านวนเพื่อแสดงถึงรูปแบบสัญลักษณ์และกลุ่มทางศาสนา ขบวนแห่เครื่องดนตรี มีตัวแทนกลุ่มอาชีพเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กลุ่ม LGBTQ+ ดังนั้นขบวนการไพรด์พาเหรดในตะวันตกจึงถูกขนานนามว่าเป็นขบวนการเคลื่อนไหวที่มีความเสรีนิยมและยิ่งใหญ่พอสมควรโดยเฉพาะงานฉลองไพรด์พาเหรดครบรอบ 50 ปีประเทศลอนดอน เป็นที่ถูกจับตามองกล่าวขานให้กับสายตาชาวยุโรป อีกทั้งขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดคือสื่อกลางสะท้อนถึงการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกเพศ การให้ความมั่นคงปลอดภัยในสิทธิคู่สมรสเพศเดียวกัน และการยอมรับเพศหลากหลายมากยิ่งขึ้น

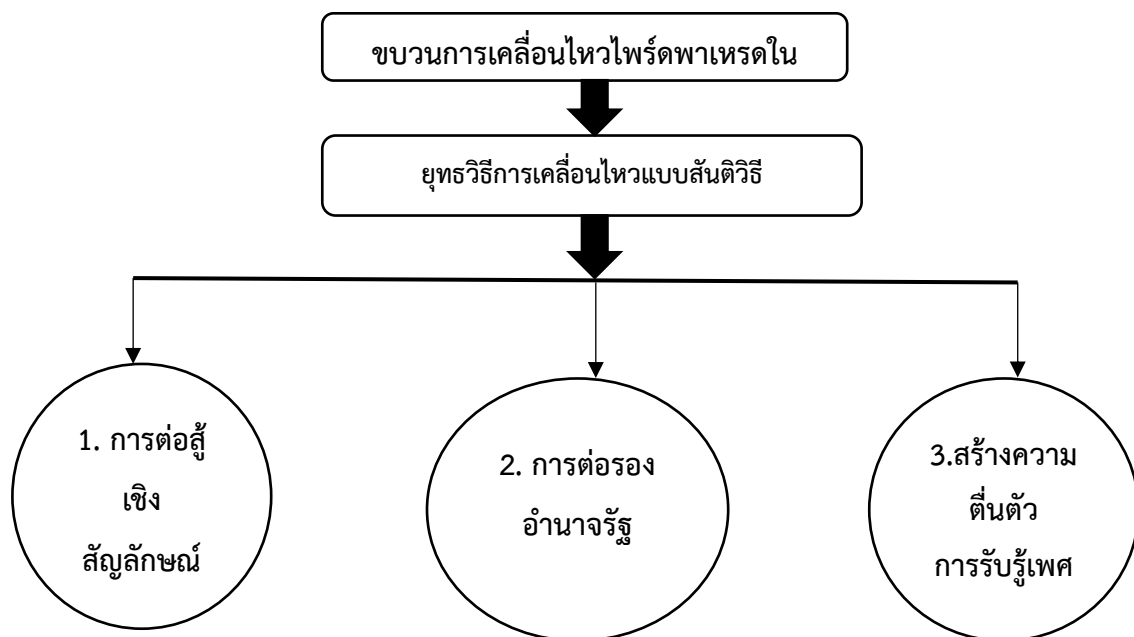
ดังนั้น คณะผู้เขียนเองจึงได้ศึกษาจุดเริ่มต้นขบวนการไพรด์พาเหรดตะวันตกเสมือนเชื้อเพลิงให้ขบวนการไพรด์พาเหรดในประเทศไทยในงาน นมิตร์ไพรด์ ปี พ.ศ.2542 หรือเรียกอีกชื่อว่า “Bangkok Gay Pride 1999” กลุ่มเกย์ย่านธุรกิจสีลมจัดงานนี้ขึ้นเพื่อแสดงตัวตนในพื้นที่ทางสังคม ผ่านไปสิบปีต่อมา จังหวัดเชียงใหม่ขึ้นชื่อว่าเมืองเศรษฐกิจรองจากกรุงเทพมหานครประกาศก็ได้จัดงานเกย์ไพรด์ 2552 เช่นเดียวกัน นอกจากข้อเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ ยังให้ความสำคัญต่อชนกลุ่มน้อยและผู้ป่วย HIV ในปี 2562-2563 เกิดขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดที่ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอีกด้วย จากข้อมูลค้นพบขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในจังหวัดอื่น ๆ เช่น จังหวัดภูเก็ต ขอนแก่น เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ยังคงได้รับการสนับสนุนจากภาคประชา-สังคมตลอดมา โดยดำเนินขบวนการเคลื่อนไหวทุก ๆ ปีหลังจากสถานการณ์โควิด19 คลี่คลายลง

กล่าวโดยสรุป ขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทยมีอุดมการณ์อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานทางเพศและข้อเรียกร้องทางกฎหมาย กฎหมายรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การเลือกปฏิบัติทางเพศทุกรูปแบบโดยมีรูปแบบการเคลื่อนไหว เช่น จัดงานนิทรรศการ การเสวนา ฉายภาพยนตร์และดนตรี การแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างคอมมูนิตี้ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

งานศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวไพรด์พาเหรดในประเทศไทยทำให้คณะผู้เขียนสะท้อนถึงสังคมวัฒนธรรมในสังคมไทยกับการเปิดใจยอมรับความหลากหลายทางเพศและยุทธวิธีการเคลื่อนไหวแบบสันติวิธี

ของขบวนการไพร่ทาสในประเทศไทยที่มีภาคประชาสังคมเป็นผู้ขับเคลื่อนขบวนการเคลื่อนไหว ได้แก่ 1. การต่อสู้เชิง สัญลักษณ์ ด้วยการใช้องค์สัญลักษณ์จริงสร้างความหมายแทนความหลากหลายทางเพศ 2. การต่อรองอำนาจรัฐ การเดินขบวนเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันประเด็นเคลื่อนไหวไปสู่กระบวนการทางกฎหมาย หรือ สร้างการกดดันเพื่อต่อรองอำนาจรัฐ 3. สร้างความตื่นตัว การรับรู้เพศหลากหลาย คือ การเดินขบวนไพร่ทาสอย่างสร้างสรรค์ ไม่สร้างผลกระทบต่อสังคม ประชาชน และใช้วิธีการให้ความรู้เรื่องเพศ หรือสิทธิกฎหมายต่างๆ ของเพศหลากหลาย จัดเวทีสัมมนาวิชาการ การบอกเล่าผ่านภาพความทรงจำ การจัดนิทรรศการเรื่องเพศ เป็นต้น โดยสรุปตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 6 องค์ความรู้ใหม่
ที่มา : ผู้เขียนสังเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระมหาอรุณ ปญญารุโณและสุพัตรา สันติรุ่งโรจน์.(2562). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 6(8), 3759-3772.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอสการ.(2540).ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ชุนิภา เป็ดโลกนิมิต.(2562). การขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิความหลากหลายทางเพศผ่านเฟซบุ๊กเพจของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชานวัตกรรมสื่อสารทางการเมือง, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เทิดเกียรติคุณฯ แสงมณี, จีรนนันเดชาและรัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2563). ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร: โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14 (1), 62-70.
- นิพนพิณณ์ เครื่องสนุก. (2566). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มยังไพรด์คลับ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 6(2), 87-101.
- นิพนพิณณ์ เครื่องสนุก, มุจลินท์ นทีประสิทธิ์พร, ณัฐพร อินทะกันท์, พลอยพัชชา โค้วสุวรรณกิจ. (2567). ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยในปัจจุบัน. *วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม*, 11 (2), 173-190.
- พิเชฐ อุดมรัตน์. (2565). สุขภาพจิตของกลุ่มแอลจีบีทีคิวพลัส. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 31(2), 1-3.
- พรพิรุณ ชลาชัยและรักชนก ขำนาญมาก. (2566). ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่อกฎหมายการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 21(2), 22-42.
- เว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567). “ISAAN PRIDE 2024” งานเฉลิมฉลองสุดยิ่งใหญ่ ขับเคลื่อนความหลากหลาย ร่วมสร้างสังคมแห่งความเท่าเทียม. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2567 จาก: <https://th.kku.ac.th/188228/>.
- เว็บไซต์เทศบาลนครภูเก็ต. (2567). ขอเชิญร่วมงาน Discover Phuket PRIDE 2024. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2567, จาก <https://www.phuketcity.go.th/news/detail/10259>.
- BBC News Online. (2019). งานไพรด์ อิน ลอนดอน ปีนี้จัดขึ้นตรงกับครบรอบ 50 ปี เหตุการณ์สโตนวอลล์ในนครนิวยอร์ก. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2567, จาก: <https://www.bbc.com/thai/international-48894505>.
- Carter, D. (2004). *Stonewall: The Riots That Sparked the Gay Revolution*. New York: St' Martin Press.
- Duggan, L. (2002). “The New Homonormativity: The Sexual Politics of Neoliberalism” in Castronovo, Russ and Nelson, Dana. (eds.) *Materializing Democracy*: Duke University Press.
- McAdam, D., McCarthy, J., & Zald, M.. (1996). *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings*. Cambridge: University Press.
- Lanner Online. (2024). จาก ‘เสาร์ชาวเอ็ด’ ถึง ‘เชียงใหม่ไพรด์’ ย้อนเวลาก่อนความหลากหลายจะแบ่งบาน. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2567, จาก: <https://www.lannernews.com/15062567-02/>.

- Lundberg, A. (2007). **Queering Laughter in the Stockholm Pride Parade**. *International Review of Social History*, 52(15), 169-187.
- Peterson, A. Wahlstrom, M. and Wennerhag, M. (2018). **Pride Parades and LGBT Movements Political Participation in an International Comparative Perspective**. New York: Routledge.
- PHUKET PRIDE. (2014). **Phuket Gay Pride Festival**. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2567 จาก <https://www.gayphuket4u.com/phuket-gay-pride/>.
- The Standard. (2019). **อัปเดตวันงาน LGBT Pride ทัวเอเชียในครึ่งปีหลัง**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน จาก <https://thestandard.co/lgbt-pride-date/>.
- Thairath Online. (2024). **เปิดงาน Bangkok Pride 2024 ก่อนเดินขบวนสุดยิ่งใหญ่ในวันที่ 1 มิ.ย.นี้** สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2789874>.